

Ideje a versenyképességgel foglalkozni

A mezőgazdasági termékek piaca egyre nagyobb versenyképességi elvárásokat támaszt a hazai gazdálkodókkal szemben, de az elmúlt két évtizedben az aktuális kormányzat által előírtaknak kívánt megfelelni a gazdátársadalom. Nem akartak szövetkezeteket, így ezek átalakultak. A nagybirtokokat szétszedték, ezért a családi gazdaságok előtt nyílt perspektíva. Ennek következtében a '90-es évek elején 40 százalékkal visszaesett az ágazat kibocsátása. Horváth Gábor, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének főtthkára szerint ideje az ágazat versenyképességének helyzetével foglalkozni.

Az idén már a magyar gazdálkodókat sem éri hátrány az uniós támogatásokat illetően, elértük végre a nyugati tagországok támogatási szintjének 90 százalékát. Jövőre nem nő tovább a támogatás összege, mert a további 10 százalékot minden tagországnak magának kell átcsoportosítania, tehát e téren már nincsenek tartalékaink.

Szakmai kérdések

A szakma számára nem maradt más lehetőség, mint hogy kihasználjuk a világ élelmiszerpiacának adottságait, állítja Horváth Gábor. Ehhez a szűkebben vett szakmával kell foglalkozni, vagyis a hozamszintek növelésével, a termelési költségek csökkentésével, a hatékony gazdálkodással. A szakmai kérdésekben ugyanis bőven akad tennivalója a gazdátársadalomnak, s ma a feltételek is adottak ezekhez a teendőkhez.

Míg tavaly a kedvező időjárásnak köszönhetően jó gazdasági eredményeket ért el az ágazat, az idén nem olyan kegyes a természet. Az a gazda döntött jól, aki a tavalyi nyereségének jelentős részét tartalékolta. A mezőgazdaság kitétt a természet szeszélyeinek, emellett a klímaváltozás hatásai egyre jobban megmutatkoznak, mivel a termelésünk

szerkezete egysíkú: csupán néhány növényre koncentrálódik, az állattartás mélyponton van, és más kiegészítő tevékenysége sincs a mezőgazdasági üzemek nagy részének.

Ingadozó termésátlagok

Az elmúlt tíz év hazai termés-eredményeiben nagyok az ingadozások. A búza, a kukorica és a napraforgó termésátlagoknál az 50 százalékos eltérés szinte természetesnek mondható, de az elmúlt húsz évben ennél nagyobbak is előfordultak. A kukoricánál még rosszabb a helyzet, egyik évről a másikra 100 százalékos eltéréseket is kimutathattak, egy hektáron 4 tonnától a 8 tonnáig terjedő átlagok születtek. Nem sokkal jobb a kép a búzáknál: itt is kimutatható a teljes eltérés, miközben az ötven százalékos különbség sem ritka. A napraforgó esetében is hasonló eredményeket értek el a gazdálkodók, mint a másik két fontos növénynél. Az ilyen termelési eredményekből csak akkor lehet megélni, ha a jobb években befolyt nyereségből tartalékolnak a gazdák.

A termésátlag ingadozásainak sok oka van, érdemes ezek közül néhányat külön is foglalkozni. Itt van például a vízellátás. Egy részét a természet adja, a másik részét a gazda vízsi oda, ahol szükség van rá,

vagyis öntöz. De ennél többre volna szükség, hiszen a vízzel is gazdálkodnunk kell(ene). A Kárpát-medence alján helyezkedünk el, így a víz átfolyik rajtunk, ebből a vízmennyiségből kellene a mainál jóval többet megőriznünk, visszatartanunk. Aztán a termeléstecnológia kérdésével is többet kellene foglalkozniuk a tudománynak, a szakembereknek, így a fajtakiválasztással, a vetőmaghasználat növelésével, a műtrágyázással és egyéb tápanyag-utánpótlási megoldások használatával, a talajnedvesség megőrzését elősegítő technológiával. Ez utóbbinál lehet, hogy már elfutott a szerker, ugyanis a gépereskedők közreműködésével már megtörtént a gazdaságok gépesítése, de nem biztos, hogy a beruházások során olyan gépeket vettek a gazdák, amelyek segítik a talajnedvesség megőrzését. De foglalkozni kell a műtrágya és a tápanyag-utánpótlás kérdésével is, miként a technológia minden egyes pontjával.

Az ugyanis nem jó állapot, hogy a gazdálkodók jelentős része nem tudja, adott évben milyen termésátlagra számíthat, és az is szinte kiszámíthatatlan tényező, hogy az input anyagok árai hogyan alakulnak (lásd gépek, műtrágya stb.). A jelenlegi támogatási szint enyhít ugyan ezeken a fizetési gondokon, de túlságosan is sokan vannak olyanok, akik a szűk nyereségből akarnak jól élni. A kockázat viszont egyedül a termelőnél mutatkozik, hiszen neki a feles hozamból is meg kell élnie, ezért szükség van a tartalékolásra.

Utolsó helyen

A főtthkár azt is felmérte, hogy mekkora a különbség a családi gazdálkodók és a társas vállalkozások termésátlagának alakulásában. A termésátlagok ingadozásában

nem mutattak ki nagy eltérést, de a hozamszintekben markánsabb volt a különbség. A társas szektorban rendre jobbak a hozamok, mutatja az országos statisztika. A hozamszintek uniós összehasonlítása alapján sem állunk jól, hiszen a német, a francia, a holland és az osztrák mezőgazdasági termékbocsátás is többszöröse a magyarénak. Ezt azért érdemes megemlíteni, mert ezekkel a termékekkel állunk versenyben a hazai és a világgiacon. Ugyanakkor idehaza arra hivatkozunk, hogy messze vagyunk a piactól, és jelentős költségek rakódnak a terményekre, mire eljuttatjuk őket a távolabbi országokba. Ez valós hátrány, mégsem szabad hagyni, hogy elfedje előlünk a mezőgazdasági termelésben meglévő különbséget. A legfontosabb terményeinknél kimutatható, hogy az uniós versenytársakkal szemben lemaradásban vagyunk, pedig EU-n belül is megmutatkozik a termésátlagok ingadozása. Ezeknek az adatoknak mindenképpen arra kellene ösztönözniük a hazai agrárértelmiséget, agrárirányítást, hogy a gazdálkodókat abban segítsék, hogy ezeket a különbségeket csökkentésük, netán eltüntessék. Az egysíkú termékszerkezet megváltoztatása nélkül ez aligha sikerülhet, mondta végezetül a főtthkár.

H. GY.